

What Pre-service Primary Teachers Think About Instruction of Life Studies Course?¹

Nur Utkur

Istanbul University, Hasan Ali Yucel Education Faculty

Abstract:

This study aims to receive opinions of the preservice teachers who just started the Primary Teaching Program on how Life Studies course should be instructed. In this study qualitative research method was used and an open-ended questionnaire was applied to 38 preservice primary teachers. The questions in the questionnaire were about why they chose this program and what their opinions were on what would be instructed in Life Studies Teaching in the program and instructional methods to be used. It was found in the content analysis that the preserve teachers preferred the instruction of Life Studies Teaching courses with daily-life examples and real-life events and they thought that it would be useful for them to perform activities about the courses they will instruct in future. Moreover, the preservice teachers provided positive opinions on case study and drama which are the instructional methods that can be used in Life Studies courses. Sharing their opinions of "giving daily-life examples and telling an exemplary situation about the subject" on case study, the preservice teachers also provided the comments "simulation, having the students live the event or performing the event" on drama. The preservice teachers think that using these instructional methods in Life Sciences courses will be useful both for them and their students in future.

Keywords: *Life studies instruction, pre-service primary teachers, case study, drama.*

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 19, No 2, 2018
pp. 189-203
DOI: 10.17679/inuefd.340146

Received : 27.09.2017
Accepted : 24.06.2018

Suggested Citation

Utkur, N. (2018). What pre-service primary teachers think about instruction of life studies course, Inonu University Journal of the Faculty of Education, 19(2), 189- 203. DOI: 10.17679/inuefd.340146

---

¹ This study was presented as an oral paper at the 1th International Congress on Social Sciences (18-24 September 2017, Malaga, Spain).

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The Life Studies course is known to be a crucial course taught in primary school 1st, 2nd, and 3rd grades that closely concerns students' progress. It is especially important that students going through the concrete operational period can internalize the subjects in the content of this course which include elements from life. How Life Studies courses are instructed by primary teachers to primary school students is also of vital importance. Primary Teaching programs in faculties of education have great responsibility in this matter. In this sense, it is also important that the Life Studies Teaching course that the preservice primary teachers take in university is qualified. It would be appropriate to ask about the opinions of the prospective teachers and perform activities in accordance with their opinions when providing the training in teaching profession.

Purpose

And determining what they think about the Life Studies Teaching course would be helpful to enhance the quality of the course. This study aims to receive opinions of the preservice teachers who just started the Primary Teaching Program on how Life Studies course should be instructed. To this end, answers were sought to the following research questions:

- 1) How do the factors considered by the preservice primary teachers when choosing the program differ?
- 2) How do preservice primary teachers' opinions on the Life Studies Teaching course to be instructed in later years of the program?
- 3) How do preservice teachers' opinions on how the Life Studies Teaching course should be instructed differ?
- 4) How do preservice teachers' opinions on case study and drama as instructional models that can be used in Life Studies Teaching course differ?

Method

The case study design, which is a qualitative research design, was used in the research. The study group of the research was composed of 38 preservice teachers who are attending the first-grade of the Department of Basic Education Primary Teaching Program in Istanbul University. The reason why this group was chosen is to determine what candidates, who have just enrolled in the teaching program and taken the first step to becoming a teacher, think, therefore leading the way about the instruction of Life Studies Teaching courses. As a data collection instrument, an open-ended questionnaire was utilized for identifying preservice teachers' opinions on the Primary Teaching Program and Life Studies Teaching courses. The questionnaire was prepared by the researcher and expert opinions of four instructors and four primary teachers had been received on the subject. As the content validity indexes were found to be 0.90, it was considered that these questions were valid. The data obtained in the open-ended questionnaire was subjected to a content analysis. Two instructors were consulted to for help with the encoding and analysis of these data. Mean coefficients of the data analyses conducted by the researcher and other two instructors were found to be 0.90. Analysis of the data collection instrument used in this study can be accordingly considered reliable.

Findings, Discussion, Conclusion

When examining the data obtained in the research, it was found that the Primary Teaching program had been the 1st to 5th preference of 25 students and 6th to 10th preference of 6 students. It was seen that only 2 students preferred it within the range of 11-15 and 1 students within the range of 16-20. It is understood that the preservice teachers, in general, chose this program intentionally. As for the reasons why the preservice primary teachers chose the Primary Teaching program, the greatest reason was "sufficient exam score for the program" reported by 18 participants, which is followed by 8 participants saying, "loving the kids". Two preservice teachers each stated reasons such as "being a foundation in human life, recommendation of teachers-relatives, how they love their primary school teachers, high chance to be appointed." For choosing the program, only one preservice teacher each reported the reasons "being a sacred profession, loving the information transfer, and being near the city of residence." It was found in the analyses conducted that preservice teachers' opinions on what to be instructed in Life Studies Teaching course they would take in the program later were divided into three main themes: "being related to content, being related to how subjects are taught, and being related to how it feels." It was seen that majority of the preservice teacher opinions was in the themes of "being related to daily and social experiences and aiming the instruction of how information on general and basic knowledge is transferred." On the other hand, few preservice teachers provided opinions on how the courses are "fun and boring." Another result achieved in this study was that preservice teacher opinions on how Life Studies courses should be instructed were addressed in two main themes: "factors regarding methods and activities" and "factors regard the course

content." It was seen that most of the preservice teachers provided the opinions "using daily-life examples" and "performing activities about the instruction of the course." Accordingly, the preservice teachers found performing micro-instructional activities in the courses to be appropriate. It was also found that the preservice teachers provided positive opinions on "case study and drama" which are instructional methods that can be used in the Life Studies courses. Sharing their opinions of "giving daily-life examples and telling an exemplary situation about the subject" on case study, the preservice teachers also commented on drama like "simulation, having the students live the event or performing the event." The preservice teachers think that using these instructional methods in Life Studies courses will be useful both for them and their students in future. Consequently, exploring preservice teachers' preliminary knowledge before the instruction of Life Studies Teaching course in the program is an informing factor for the instructor regarding the content of what is to be taught. Preservice teacher opinions on how the courses should be instructed also constitute tips for the instructors. Furthermore, preservice teachers' current knowledge on the methods that can be used in the courses may provide guidance for the courses to be instructed.

Sınıf Öğretmeni Adayları Hayat Bilgisi Derslerinin Öğretimine Yönelik Neler Düşünüyor?²

Nur Ütkür

İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

Öz

Sınıf öğretmenliği programına yeni başlayan öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi derslerinin nasıl işlenmesini tercih ettiklerine yönelik görüşlerinin alınması bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda 1. sınıfta öğrenim görmekte olan 38 öğretmen adayına açık uçlu anket uygulanmıştır. Ankette yer alan sorular, öğretmen adaylarının Sınıf Eğitimi programını neden seçtikleri, Hayat Bilgisi Öğretimi dersinde işlenecekler ve kullanılan öğretim yöntemlerine yönelik görüşlerinin neler olduğuyla ilişkilidir. Yapılan içerik analizi sonucunda öğretmen adaylarının çoğunluğunun puanları bu bölüme yettiğinden, azınlığın ise bu mesleği istediklerinden bu bölümü seçtikleri tespit edilmiştir. Ayrıca Hayat Bilgisi öğretimi derslerinin günlük hayattan örneklerle işlenmesini tercih ederken, ileride işleyecekleri derslere yönelik uygulamalar yaptırılmasının kendileri için yararlı olacağını düşünmektedirler. Ancak öğretmen adaylarından bazıları bu derslerde tarih, coğrafya, vatandaşlık gibi ezber içeren derslerin yer alacağını düşündüklerini, bu nedenle derslerin sıkıcı olacağını tahmin ettiklerini belirtmektedirler. Hayat Bilgisi derslerinde kullanılabilecek öğretim yöntemlerinden örnek olay incelemesi ve drama ile ilgili olumlu görüşlerde bulunmuşlardır. Örnek olay incelemesiyle ilgili daha çok günlük yaşamdan örnek vermek ve konuyla ilgili örnek bir durumu anlatmak şeklinde görüş belirten öğretmen adayları, dramayla ilgili canlandırma, olayı yaşatmak ve uygulamak, eğlenceli şekilde yorumlarda bulunmuşlardır. Öğretmen adayları bu öğretim yöntemlerinin Hayat Bilgisi derslerinde kullanılmasının yararlı olacağını düşünmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Hayat bilgisi öğretimi, sınıf öğretmeni adayları, örnek olay incelemesi, drama.

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 19, Sayı 2, 2018
ss. 189-203
DOI: 10.17679/inuefd.340146

Gönderim Tarihi : 27.09.2017
Kabul Tarihi : 24.06.2018

Suggested Citation

Ütkür, N. (2018). Sınıf öğretmeni adayları hayat bilgisi derslerinin öğretimine yönelik neler düşünüyor, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(2), 189- 203. DOI: 10.17679/inuefd.340146

² Bu çalışma 1. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur (18-24 Eylül 2017, Malaga, İspanya).

GİRİŞ

Gelişen ve değişen dünyada bireylerin yaşamlarından unsurların bulunduğu derslerin eğitim sisteminde yer alması oldukça önem taşıyan bir durumdur. Bu dersler sayesinde öğrenciler yaşamla yakından ilişkili olaylar hakkında bilgi sahibi olup, bu olayları yaşayabilme ve bunların üzerinde tartışabilme imkanına sahip olmaktadır. Çocukların yaşamlarında temellerin atıldığı ilkökul seviyesindeki derslerin niteliği bu anlamda dikkatleri üzerine çekmektedir. Hayat Bilgisi dersi, ilkökul 1, 2 ve 3. sınıflarda okutulan öğrencinin gelişimini yakından ilgilendiren önemli bir ders olması yönüyle bilinmektedir. Özellikle somut işlemler dönemindeki öğrencilerin yaşamdan unsurlar taşıyan ve temel yaşam becerilerini içeriğinde bulunduran bu dersin konularını içselleştirebilmeleri önem taşımaktadır.

Nitekim Bektaş (2012) da Hayat Bilgisi dersinin, öğrencilerin içinden geldikleri toplum hayatının ve doğal çevrenin onlarla ilgili olan tüm yönlerinin gerçek ortamlarındaki doğallığı içerisinde ele alındığı ve onların gelişim düzeylerine uygun bir biçimde düzenlendiği, ilgilerine, meraklarına ve hitap eden bir ders olduğunu ifade etmiştir (s. 15). Ayrıca okul yıllarında bir öğrencinin Hayat Bilgisi dersini alması, onun yaşamında edinmiş olduğu bilgileri daha iyi anlamlandırmasını sağlayacaktır. Hayat Bilgisi dersi sayesinde bir öğrenci yaşamındaki sorunları fark edebilir ve dersin kapsamın kazandığı beceriler ile bu sorunlarla baş edebilme yollarını kendi bulabilir (Alkan, 2014, s. 49).

Hayat Bilgisi derslerinin ilkökul öğrencilerine sınıf öğretmenleri tarafından nasıl aktarıldığı konusu da oldukça önem taşımaktadır. Bu konuda eğitim fakültelerindeki Sınıf Öğretmenliği programlarına büyük görev düşmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının üniversitede gördükleri "Hayat Bilgisi Öğretimi" dersinin nitelikli olması önemlidir. Geleceğin öğretmenlerine, öğretmenlik mesleğine yönelik eğitim verilirken onların düşüncelerinin alınması ve bu doğrultuda desteklenerek uygulamaların yapılması yerinde olmaktadır. Bu nedenlerden ötürü Şişman'ın (2009) da belirttiği üzere, eğitim fakülteleri ve bu alanda dersler veren üniversiteler, öğrencilerini konu alanı bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür alanlarında geliştirmek ve yeterli hale getirmeyi amaçlamaktadırlar.

Literatürde öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde yer alan derslere yönelik görüşlerinin çeşitli faktörler/değişkenler açısından incelendiği birçok çalışma (Aksu, 2008; Gültekin ve Gündoğan-Çöğenli, 2014; Güven ve Ersoy, 2007; Kılınc ve Uygun, 2015; Öztürk ve Alkış, 2009; Şahin ve Kartal, 2013; Türkmen, 2002; Yapıcı ve Yapıcı, 2004) bulunmaktadır. Bu çalışmalarda öğretmen adaylarının fakültelerinde işledikleri derslerine ve alanlarına ilişkin öğretim programlarına yönelik görüşleri ele alınmış, böylece sistemdeki eksiklikler ve yapılması gerekenler incelenmiştir.

Şahin ve Kartal'ın (2013) çalışmasında belirtildiği üzere, sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre Sınıf Öğretmenliği Programı'nda etkililiği en yüksek olan alan bilgisi dersinin Hayat Bilgisi Öğretimi olduğu tespit edilmiştir. İlkökul öğrencileri ve dolayısıyla sınıf öğretmenleri için bu derece önem taşıyan bir dersin işlenmesindeki niteliğin incelenmesi bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Hayat Bilgisi Öğretimi derslerine ilişkin öğretmen adayı görüşlerinin alındığı nitel çalışmalara literatürde çok rastlanılmamıştır. Bu nedenle bu çalışmanın öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi Öğretimi dersine yönelik düşüncelerinin saptanması ve bu derslerin niteliğini artırılması konusunda yardımcı olacağı düşünülmektedir. Sınıf öğretmenliği programına yeni başlayan öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi derslerinin nasıl işlenmesini tercih ettiklerine yönelik görüşlerinin alınması bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

- 1) Sınıf öğretmeni adaylarının üst sınıflarda işlenecek Hayat Bilgisi Öğretimi dersine yönelik düşünceleri nelerdir?
- 2) Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinin işleme şekillerine yönelik öğretmen adayı görüşleri nelerdir?
- 3) Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinde kullanılabilecek öğretim yöntemlerinden örnek olay ve dramaya yönelik öğretmen adayı görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması araştırması kullanılmıştır. Durum çalışması araştırması, araştırmacının gerçek yaşam, güncel bir durum ya da belli bir zaman içerisindeki çoklu durumlar hakkında çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla derinlemesine bilgi topladığı, bir durum betimlemesi ortaya

koyduğu nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2015, s. 97). Bu yönüyle bu çalışmanın doğasına uygun olduğundan, bu çalışmada durum çalışması araştırması kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada İstanbul ilindeki bir devlet üniversitesinde Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda 1. sınıfta öğrenim görmekte olan 38 öğretmen adayı (30 kadın, 8 erkek) çalışma grubunu oluşturmaktadır. Bu grubun seçilmesinin nedeni, öğretmenlik bölümünü yeni kazanmış ve öğretmen olma yolunda ilk adımını atmış adayların neler düşündüklerini saptayabilmektir. Bu bağlamda Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinin işlenmesi konusunda da ön ayak oluşturabilmektir. Bu adayların sınıf eğitimi programını seçerken tercih sıralamaları Tablo 1'deki gibidir.

Tablo 1.

Öğretmen adaylarının tercih sıralaması

Tercih Sırası	Sayı (f)
1-5	25
6-10	6
11-15	2
16-20	1

Tablo 1'de yer alan veriler incelendiğinde, Sınıf Öğretmeni adaylarının programı tercih ederkenki sıralamalarında 25 kişinin (1-5) aralığında tercih yaptığı ve 6 kişinin (6-10) aralığında tercih yaptığı belirlenmiştir. Yalnızca 2 kişinin (11-15) aralığında ve 1 kişinin ise (16-20) aralığında tercih yaptığı görülmüştür. Bu verilerden de anlaşılmaktadır ki, öğretmen adayları genel olarak bu programı isteyerek seçmişlerdir. Öğretmen adaylarının Sınıf Eğitimi programını tercih etme nedenlerine ise Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2.

Sınıf öğretmenliği programını tercih etme nedenleri

Ana Temalar	Sayı (f)
Puanın yetmesi	18
Çocukların sevilmesi	8
Eğitimci olmanın istenmesi	4
İnsan hayatında temel oluşturması	2
Öğretmen-yakın tavsiyesi olması	2
İlkokul öğretmenin sevilmesi	2
Atanma şansının yüksek olması	2
Kutsal bir meslek olması	1
Bilgi aktarımının sevilmesi	1
Yaşanılan şehre yakın olması	1
Toplam	41

Tablo 2'de yer alan veriler incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarının Sınıf Öğretmenliği programını seçme nedenleri arasında en fazla söylenenin 18 kişiyle "puanın yetmesi" olduğu görülürken, bunu sekiz kişiyle "çocukların sevilmesi" takip etmiştir. Ayrıca ikişer öğretmen adayı, "insan hayatında temel olması, öğretmen-yakın tavsiyesi olması, ilkokul öğretmenin sevilmesi, atanma şansının yüksek olması" gibi nedenleri belirtmiştir. Yalnızca birer öğretmen adayı ise, "kutsal bir meslek olması, bilgi aktarımının sevilmesi ve yaşanılan şehre yakın olunması" nedenlerini bu programı seçme gerekçesi olarak ifade etmiştir. Ayrıca seçme şansları olsaydı yine bu programı tercih edip etmeyecekleri sorusuna, öğretmen adaylarının yarısının olumlu ve diğer yarısının ise olumsuz cevap verdikleri tespit edilmiştir. Olumsuz cevap veren öğretmen adaylarının 16'sı farklı programı istediklerini belirtirken, üçü ise okuma-yazma öğretmekten, küçük çocuklarla uğraşmaktan korktuklarını ifade etmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak öğretmen adaylarının Sınıf Eğitimi programına ve Hayat Bilgisi Öğretimi derslerine yönelik neler düşündüklerini tespit edebilmek amacıyla açık uçlu anket kullanılmıştır. Ankette yer alan sorular araştırmacı tarafından hazırlanmış ve konuyla ilgili 4 öğretim elemanı ve 4 sınıf öğretmeni uzmanın görüşü alınmıştır. Ankette yer alan soruların kapsam kapsam geçerlik indeksleri Lawshe (1975)

tekniki kullanılarak hesaplanmıştır (akt. Yurdugül, 2005). Kapsam geçerlik indeksleri 0,90 çıktığından ötürü bu maddelerin geçerli olduğu tespit edilmiştir.

Veri Analizi

Açık uçlu anketlerden elde edilen veriler içerik analizi yardımıyla analiz edilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizindeki temel amaç, elde var olan verileri niteleyebilecek ve açıklanmasına yardımcı olacak kavram ve ilişkilere ulaşabilmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilirken gerçek isimleri kullanılmamış, Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde kodlamalara başvurulmuştur. Açık uçlu anketten elde edilen verilerinin kodlanmasında ve analizinin yapılmasında iki öğretim üyesinden yardım alınmıştır. Araştırmacı ve diğer öğretim üyelerinin kodlamaları Miles ve Huberman'ın (1994) kodlayıcı güvenilirlik formülü kullanılarak birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Miles ve Huberman'a (1994) göre elde edilen değer, 0,70'in üzerinde bulunduğu analiz güvenilir sayılmaktadır. Veri toplama araçlarının analizindeki güvenilirlik katsayı değerlerine Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3.

Veri toplama araçlarının güvenilirlik değerleri

Veri Toplama Aracı	Güvenirlilik Katsayısı (1. Kişi)	Güvenirlilik Katsayısı (2. Kişi)	Güvenirlilik Katsayısı (Ortalama)
Açık uçlu anket	0,88	0,92	0,90

Tablo 3'e göre açık uçlu anketten elde edilen verilerin analizindeki araştırmacı ve diğer iki öğretim elemanının analizlerinin katsayı ortalamaları 0,90 tespit edilmiştir. Buna göre bu çalışmada kullanılan veri toplama aracının analizi güvenilir denilebilmektedir.

BULGULAR

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Üst Sınıflarda İşlenecek Hayat Bilgisi Öğretimi Dersine Yönelik Görüşleri

Sınıf öğretmeni adaylarının üst sınıflarda Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinin nasıl olabileceğine yönelik görüşlerine ulaşmak için uygulanan açık uçlu anket sorularından elde edilen veriler analiz edilmiş ve bunlara Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4.

Öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi Öğretimi derslerine yönelik görüşleri

Ana Temalar	Alt Temalar	Sayı (f)
İçerik	Günlük, sosyal ve toplumsal yaşantılarla ilgili	13
	Genel ve temel bilgiler	9
	Önemli ve faydalı bilgiler	4
	Toplumsal ve ahlaki kuralların öğretimi	4
	Geçmiş ve gelecek	2
	İyi bir vatandaş olmaya yönelik bilgiler	2
	Dersin içeriğiyle ilgili bilgiler	2
	Doğal afetler	2
	Öğrencilerin sosyal yönden desteklenme şekilleri	2
	Öğrencilere sorulacak sorulara yönelik bilgiler	1
	İlkokula yönelik bilgiler	1
	Dünyaya ilişkin farkındalık kazandırılması	1
	Belirli gün ve haftalar	1
	Toplam	
Konuların Aktarımı	Bilginin aktarılışının öğretiminin amaçlanması	15
	Trafik levhaları ve haritaların öğretimi için çizimler yapılması	1
	Hikâyelerin analiz edilmesi	1
Toplam		17
Düşünce	Eğlenceli dersler olması	3
	Sıkıcı dersler olması	1
Toplam		4

Tablo 4'e göre öğretmen adaylarının üst sınıflardaki Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinde neler işleneceğini düşündüklerine yönelik görüşlerinin "içerikle ilgili olarak, konuların aktarılış biçimiyle ilgili olarak,

hissettikleriyle ilgili olarak" şeklinde üç ana tema altında ele alındığı tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde, içerikli ilgili olarak toplam 44 görüşün içinden 13'ünün "günlük, sosyal ve toplumsal yaşantılarla ilgili" olduğu, 9'unun "genel ve temel bilgiler", 4'ünün "önemli ve faydalı bilgiler" ile "toplumsal ve ahlaki kuralların öğretimi", 2'sinin "geçmiş ve gelecek", "iyi bir vatandaş olmaya yönelik bilgiler", "dersin içeriğiyle ilgili bilgiler", "doğal afetler" ve "öğrencilerin sosyal yönden desteklenme şekilleri" olduğu görülmüştür. Ayrıca yalnızca 1'er öğretmen adayı, "öğrencilere sorulacak sorulara yönelik bilgiler", "ilkokula yönelik bilgiler", "dünyaya ilişkin farkındalık kazandırılması" ve "belirli gün ve haftalar" şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Aynı zamanda öğretmen adaylarından 2'si bu konuda hiçbir fikirlerinin olmadığını belirtmiştir.

"Günlük, sosyal ve toplumsal yaşantılarla ilgili" olarak öğretmen adaylarının düşünceleri incelendiğinde Ö11'in "Hayat Bilgisi dersinde günlük hayattan, ülkemizin tarihi ve coğrafyası gibi konuların öğrencilere nasıl aktarılması gerektiğini öğreneceğimizi düşünüyorum." şeklinde düşüncelerini ifade ettiği görülmüştür. Ayrıca bu konuda görüş belirten öğretmen adaylarından Ö16, "Hayat Bilgisi derslerinin toplumsal yaşamı destekleyici bir ders olduğunu düşünüyorum." ve bir diğer öğretmen adayı olan Ö31, "Bireyleri topluma hazırlamamızı sağlayacak bilgilerin bu derste yer alacağını düşünüyorum." diyerek görüşlerini ifade etmişlerdir.

"Genel ve temel bilgiler" temasına yönelik görüş belirten öğretmen adayı Ö29, "Bence bu derste çocuklara verebileceğimiz en temel vatandaşlık kuralları ve temel bilgiler anlatılacaktır." diyerek düşüncelerini belirtmiştir. "Geçmiş ve gelecek" temasıyla ilgili olarak Ö30, "Çocukların en temel ve başlangıç olarak öğrenecekleri, ülkemiz sistemine, geleceğe ve geçmişe dair bilgileri çocuklara ne şekilde aktarabileceğimiz öğretilecek olabilir." şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Bir diğer tema olan "iyi bir vatandaş olmaya yönelik bilgiler" ile ilgili olarak görüş belirten öğretmen adaylarından Ö13, "İleride bu derslerde bireye, toplum içindeki statüsünü ve nasıl faydalı bir vatandaş olması gerektiğini anlatacağımı düşünüyorum." diyerek görüşlerini belirtmiştir. Ayrıca "dersin içeriğiyle ilgili bilgiler" temasıyla ilgili olarak öğretmen adaylarından Ö7, "Bu derslerde ders içeriğiyle ilgili hakkında bilgi verilebilir. Neler öğretileceği ile ilgili bize içerik hakkında bilgi verebilir hocalar." şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. "Dünyaya ilişkin farkındalık kazandırılması" ile ilgili olarak Ö22, "Bu derslerin çocuklara hayatta ve dünyayla ilgili farkındalıkların yavaş yavaş kazandırılması için yapıldığını düşünüyorum." şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Ana temalardan bir diğeri olan "Konuların aktarılabileceği biçimi" ile ilgili olarak toplam 17 görüşten 15'i "bilginin aktarılışının öğretiminin amaçlanması" şeklindeyken, yalnızca 1'er görüş "trafik levhaları ve haritaların öğretimi için çizimler yapılması" ve "hikâyelerin analiz edilmesi" şeklindedir. "Bilginin aktarılışının öğretiminin amaçlanması" temasıyla ilgili olarak görüş belirten öğretmen adaylarından Ö10, "Dersin işlenişinden çok bu bilgileri nasıl aktarmamız gerektiğine dair bilgiler sanırım daha yararlı olacaktır. Bu bakımdan bilginin ne olduğunu değil, nasıl aktarılması gerektiğini öğreneceğiz bence." şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. "Hikâyelerin analiz edilmesi" temasıyla ilgili olarak ise Ö2, "Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinde genelde hikâyeler okuyup, bunlar üzerinde analizler yapmayı öğreneceğiz bence." diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

İşlenecek derslerin "hissettikleriyle ilgili olarak" ise öğretmen adaylarından 3 kişi bu derslerin "eğlenceli olması"ndan bahsederken 1 kişi "sıkıcı olması" konusunda görüşlerini belirtmiştir. "Eğlenceli olması" ile ilgili görüş belirten öğretmen adaylarından Ö13, "Özellikle Hayat Bilgisi dersinin çok eğlenceli olacağını ve bize bir çok şey öğreteceğini düşünüyorum." şeklinde görüş belirtmiştir. Ayrıca Ö19 ise bu konuda, "Bence bu ders eğlenceli olabilir. Bu bölüm için öğrenmemiz gereken şeyler anlatılacaktır. Daha günlük hayata yönelik bilgiler öğretilecektir." demiştir. Ayrıca bu derslerin "sıkıcı olması" ile ilgili olarak Ö4, "Ben bu derslerin sıkıcı olacağını düşünüyorum, çünkü o dersleri pek sevmiyorum. Ezbere dayalı dersler olacaktır." diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde, Hayat Bilgisi Öğretimi dersinin ne olduğuna, içeriğine ve bu derste neler işleneceğine yönelik olarak genel bir bilgiye sahip oldukları tespit edilmiştir. "Bilginin aktarılışının öğretiminin amaçlanması" şeklinde verilen yanıtlarla ilkökulda Hayat Bilgisi dersinin nasıl öğretileceğine yönelik bir ders olduğuna ilişkin bilgileri olduğunu da ifade etmişlerdir.

Hayat Bilgisi Öğretimi Derslerinin İşlenme Şekillerine Yönelik Öğretmen Adayı Görüşleri

Öğretmen adaylarına üst sınıflarda alacakları Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinin nasıl işlenmesini tercih edeceklerine, kendileri öğretim elemanı olsalar bu dersi nasıl işleyeceklerine yönelik yöneltilen soruya verilen cevaplar doğrultusunda elde edilen verilere Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5.

Öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinin işleme şekillerine yönelik görüşleri

Ana Temalar	Alt Temalar	Sayı (f)
Yöntem ve Etkinliklere İlişkin Faktörler	Günlük hayattan örnekler kullanmak	11
	Slayt ve görsel kullanmak	4
	Canlandırma yaptırmak	3
	İlkokullarda gözlem yaptırmak	3
	Etkinlik yaptırmak	2
	Hikâye anlatmak	1
	Farklı kaynaklar kullanmak	1
	Oyunlarla ders işlemek	1
	Harita ve şemalar kullanmak	1
	Proje hazırlatmak	1
	Video izletmek	1
Toplam		29
Dersin İçeriğine İlişkin Faktörler	Ders işlenişine ilişkin uygulama yaptırmak	10
	İyi bir öğretmen olma yollarını aşlamak	4
	Eğlenceli bir şekilde ders işlemek	3
	Ezbere dayanmayan bir şekilde ders işlemek	2
	Kendilerini geliştirmeleri konusunda destek vermek	1
	Aktivitelerden puan vermek	1
	Dersin içeriğiyle ilgili bilgi vermek	1
	Eksik bilinenleri düzeltmeye çalışmak	1
	Ders kitaplarını yorumlatmak	1
	Teori ve pratik dengesini sağlamak	1
	Öğrencilerden konuşmalarını beklememek	1
Toplam		26

Tablo 5'te öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi Öğretimi derslerini kendileri öğretim üyesi olsalar nasıl işleyeceklerine yönelik görüşleri yer almaktadır. Öğretmen adaylarından 3'ünün "fikrim yok" şeklinde görüş belirttiği tespit edilmiştir. Ayrıca diğer görüşlerin "yöntem ve etkinliklere ilişkin faktörler" ve "dersin içeriğine ilişkin faktörler" olarak iki ana temada ele alındığı belirlenmiştir.

"Yöntem ve etkinliklere ilişkin faktörler" temasıyla ilgili olarak belirtilen 29 görüşten 11'i "günlük hayattan örnekler kullanmak", 4'ü "slayt ve görsel kullanmak", 3'ü "canlandırma yaptırmak" ve "ilkokullarda gözlem yaptırmak", 2'si "etkinlik yaptırmak" ve yalnızca 1'er öğretmen adayı ise "hikâye anlatmak", "farklı kaynaklar kullanmak", "oyunlarla ders işlemek", "harita ve şemalar kullanmak", "proje hazırlatmak" ve "video izletmek" şekillerinde görüşlerini belirtmiştir.

"Günlük hayattan örnekler kullanmak" temasıyla ilgili görüş belirten öğretmen adaylarından Ö13, bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: "Örnekleri daha çok günlük hayattan seçerdim. Çünkü anlaması ve kavraması o şekilde daha kolay olur." Ayrıca Ö29, "Bu dersi sık sık günlük örneklerle başvurarak, çocuğa nasıl anlatmamız gerektiğini belirterek, gerekirse çocuklarla birebir kaynaştırarak anlatmak isterdim." şeklinde düşüncelerini belirtmiştir. "Slayt ve görsel kullanmak" temasıyla ilgili olarak Ö6, "Daha çok görsel anlatımla ve slaytlar kullanarak dersleri işlemeyi tercih ederdim." şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Bir diğer tema olan "canlandırma yaptırmak" ile ilgili olarak ise Ö21, "Hayat Bilgisi dersini anlatarak değil de oyunlar, tiyatrolar ve canlandırmalar şeklinde işlerdim." diyerek düşüncelerini ifade etmiştir. "İlkokullarda gözlem yaptırmak" ile ilgili olarak Ö25, "Ben olsaydım bu dersleri ilkokullarda uygulamalı olarak işlerdim. Okullarda çocuklarla konuşarak gözlem yaparak işlemek daha verimli bir hale getirir." demiştir. Son tema olan "video izletmek" ile ilgili olarak Ö37, "Hayatın içinden örneklerle dersi işlerken görsel olarak dikkat çekmesi için videolar izletirdim." şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Bir diğer tema olan "dersin içeriğine ilişkin faktörler" ile ilgili olarak belirtilen toplam 25 görüşün 10'u "ders işlenişine ilişkin uygulama yaptırmak", 4'ü "iyi bir öğretmen olma yollarını aşlamak", 3'ü "eğlenceli bir şekilde ders işlemek", 2'si "ezbere dayanmayan bir şekilde ders işlemek" şeklindedir. Ayrıca yalnızca 1'er öğretmen adayı ise, "kendilerini geliştirmeleri konusunda destek vermek", aktivitelerden puan vermek, "dersin içeriğiyle ilgili bilgi vermek", "eksik bilinenleri düzeltmeye çalışmak", "ders kitaplarını yorumlatmak", "teori ve pratik dengesini sağlamak" ve "öğrencilerden konuşmalarını beklememek" şekillerinde görüşlerini ifade etmiştir.

"Ders işlenişine ilişkin uygulama yaptırmak" temasıyla ilgili olarak görüşünü belirten öğretmen adaylarından Ö8, "Öğrencilerden öğretilecek yöntem ve tekniklerin uygulamasını yapmalarını isterdim. Uygulama olursa daha iyi anlaşılır." demiştir. Ö24 ise bu konuda şunları söylemiştir: "Daha çok uygulamalı anlatım yolunu seçerdim. Sınıfta öğrenci ve öğretmen ortamı oluşturup tüm öğretmen adaylarının sırayla öğretmen olup uygulamalı şekilde deneyim kazanmalarını sağlardım. "Eğlenceli bir şekilde ders işlemek" temasına yönelik görüş belirten Ö13 şunları söylemiştir: "Ben olsam derste çok sıkıcı olmadan, eğlenceli ve şakalarla birlikte dersleri işlerdim. Hem daha çok mutlu olurlardı." Ayrıca "ezbere dayanmayan bir şekilde ders işlemek" temasıyla ilgili olarak görüş belirten öğretmen adaylarından Ö9, "Derslerin ezbere dayanmamasını isterdim. Örneklerle daha farklı anlatılması gerektiğini düşünüyorum." diyerek düşüncelerini ifade etmiştir. Diğer bir tema olan "eksik bilinenleri düzeltmeye çalışmak" ile ilgili olarak Ö20, "Yanlış bildiğimiz ya da duyduğumuz ama tanımlayamadığımız temel bilgilerin sorularını sorup, o eksikliği gidermeye yönelik bir ders işlerdim." şeklinde görüş belirtmiştir. Ayrıca "ders kitaplarını yorumlatmak" konusunda Ö22, "Okullarda kullanılan ders kitaplarını bularak onlara önce kendimizce yorumlamayı sonra da bir çocuk gözünden nasıl yorumlanabileceğini anlatmalarını isterdim." şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde, üst sınıflarda alacakları Hayat Bilgisi Öğretimi dersinin işlenmesinde aktifliği sağlayıcı yöntemlerin kullanılmasını tercih ettikleri, teorisin yanı sıra pratiğe de yer verilmesini istedikleri görülmüştür. Aynı zamanda ilköğretimde deneyimler yapılarak derslerin işlenmesine ve bu sayede öğrencilerle iç içe olmasının öneminden de bahsettikleri belirlenmiştir.

Hayat Bilgisi Öğretimi Derslerinde Kullanılabilecek Öğretim Yöntemlerinden Örnek Olay ve Dramaya Yönelik Öğretmen Adayı Görüşleri

Öğretmen adaylarına öğretim elemanı olsalar Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinde hangi öğretim yöntemlerini kullanabileceklerine yönelik sorulan sorudan elde edilen verilere aşağıdan ulaşılmaktadır. Buna göre adayların örnek olay ile ilgili görüşlerine Tablo 6 ve dramayla ilgili görüşlerine de Tablo 8'da yer verilmiştir.

Tablo 6.

Öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinde kullanılabilecek öğretim yöntemlerinden örnek olay incelemesine yönelik görüşleri

Ana Temalar	Alt Temalar	Sayı (f)
Örnek Olayın Tanımı ve İçeriğine İlişkin Görüşler	Günlük yaşamdan örnekler vermek	11
	Yaşanmış olaylardan ders çıkarmak	8
	Konuyla ilgili örnek bir durum anlatmak	6
	Günlük hayattaki problemleri çözdürmek	4
	Zihinde daha iyi canlandırmalarını sağlamak	3
	Olay, zaman ve mekân üçlemesi	1
	Soyut olayı somutlaştırmak	1
	Toplam	34
Örnek Olayı Kullanırken Yapılan Etkinliklere İlişkin Görüşler	Oyun oynatmak	2
	Canlandırma yaptırmak	2
	Konu hakkındaki fikirleri öğrenmek	1
	Hikâye yazdırmak	1
	Hikâye tamamlatmak	1
	Video izletmek	1
	Düşünmeye yöneltmek	1
Geziler yaptırmak	1	
	Toplam	10

Tablo 6'da yer alan veriler incelendiğinde öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinde kullanılabilecek öğretim yöntemlerinden örnek olay incelemesine yönelik görüşler ele alındığında öğretmen adaylarından 7'si bu konuda bir fikrinin olmadığını belirtmiştir. Öte yandan diğer görüşlerin "örnek olayın tanımı ve içeriğine ilişkin görüşler" ve "örnek olayı kullanırken yapılan etkinliklere ilişkin görüşler" şeklinde 2 ana temada ele alındığı tespit edilmiştir.

"Örnek olayın tanımı ve içeriğine ilişkin görüşler" ana temasıyla ilgili olarak belirtilen toplam 34 görüşün 11'i "günlük yaşamdan örnekler vermek", 8'i "yaşanmış olaylardan ders çıkarmak", 6'sı "konuyla ilgili örnek bir

durum anlatmak", 4'ü "günlük hayattaki problemleri çözdürmek", 3'ü "zihinde daha iyi canlandırmalarını sağlamak" şeklindedir. Yalnızca 1'er öğretmen "olay, zaman ve mekân üçlemesi" ve "soyut olayı somutlaştırmak" şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

"Günlük yaşamdan örnekler vermek" temasıyla ilgili olarak Ö8, "Örnek olay yöntemi belli bir konuyla ilgili günlük hayatta karşılaşılabilecek sorunların örnek ile çözümlenmesi ve öğrencilerin yaşantılarında bu durumlarına çözüm üretilebilmesini sağlar." şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Bir diğer tema olan "yaşanmış olaylardan ders çıkarmak" ile ilgili olarak Ö7 şunları söylemiştir: "Yaşanabilecek bir olayın diğer olaylara karşı genellenmiş halidir. Bu sayede olaylardan dersler çıkarılır." Ayrıca "günlük hayattaki problemleri çözdürmek" temasına yönelik Ö14, "çocuklara öğretmek istediğimiz ve kazandırmak istediğimiz bilinci aşlamak için günlük hayatta karşılaştığımız bazı problemleri sınıfta örnekler sunarak çözdürmeye çalışırız." şeklinde düşüncelerini belirtirken, "olay, zaman ve mekân üçlemesi" ile ilgili olarak Ö10, "derste verilen bir bilginin kullanımını gösteren bir olay, zaman, mekan üçlemesidir." diyerek görüşlerini ifade etmiştir. Ayrıca "soyut olayı somutlaştırmak" ile ilgili olarak ise Ö2, "Soyut olayı anlattığım bir olayı daha kalıcı ve anlaşılır olması için örnek olayla pekiştirdim." şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

"Örnek olayı kullanırken yapılan etkinliklere ilişkin görüşler" ile ilgili belirtilen toplam 10 görüşün 2'si "oyun oynatmak" ve "canlandırma yaptırmak" iken, 1'er kişi "konu hakkındaki fikirleri öğrenmek", "hikâye yazdırmak", "hikâye tamamlamak", video izletmek", "düşünmeye yöneltmek" ve "geziler yaptırmak" şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Buna yönelik olarak "oyun oynatmak" temasıyla ilgili görüşlerini belirten öğretmen adaylarından Ö12, "Çocuklara örnek bir olayla ilgili oyun oynatarak rekabet içine sokarım. Böylelikle hem kazanmayı hem de zamanla yarışmayı öğrenirler." şeklinde görüşlerini belirtmiştir. "Canlandırma yaptırmak" ile ilgili olarak Ö23, "Hayatta başımıza gelen olayı seçerim. Bu konuyla ilgili ya canlandırma ya da tiyatro hazırlarım. Çocuklara görevlerini dağıtırım. Onlar da uygulayarak öğrenirler." şeklinde ve "konu hakkındaki fikirleri öğrenmek" ile ilgili olarak Ö25, "Çocukların konu hakkındaki fikirlerini öğrenmek için kullandım." diyerek düşüncelerini ifade etmiştir. Diğer bir tema olan "hikâye yazdırmak" ile ilgili olarak görüş belirten Ö22 şunları söylemiştir: "Örneğin hırsızlık kavramını anlatırken, kendi hazırladığım bir hikâyeyi onlara okurdum. Daha sonra ne anladıklarını ifade etmelerini istedim. Onların da bu konuyla ilgili bir hikaye yazmalarını istedim." Ayrıca "video izletmek" temasıyla ilgili Ö34, "Öğrencilere konuyu anlattıktan sonra o örnek durumu anlamalarını sağlamak için pekiştirme amaçlı videolar izletirdim." şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Öğretmen adayları örnek olayların ilkökul Hayat Bilgisi derslerinde çeşitli konularda kullanılabileceğine yönelik görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının örnek olay incelemesini sınıf öğretmeni olduklarında ilkökul Hayat Bilgisi derslerinde hangi konularda kullanabileceklerine yönelik düşüncelerine ise Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7.

Öğretmen adaylarının örnek olayın ilkökul Hayat Bilgisi dersinde kullanılabileceği konulara ilişkin görüşleri

Ana Temalar	Sayı (f)
Trafik kurallarıyla ilgili hikâye	4
Yardımlaşmayla ilgili canlandırma	2
Hırsızlıkla ilgili hikâye	1
Akran sorunlarını çözmeye ilgili metin	1
Çevre kirliliğiyle ilgili metin	1
Saygılı davranmayla ilgili çalışma	1
Söz alarak konuşmayla ilgili çalışma	1
Toplam	11

Tablo 7'ye göre öğretmen adayları toplam 11 konu belirtmişlerdir. Belirttikleri bu konular öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi derslerinde örnek olay incelemesi yöntemini kullanabileceklerini belirttikleri konulardır. Öğretmen adaylarının 4'ü "trafik kurallarıyla ilgili hikâye" yazdırabileceklerini belirtirken, 2'si "yardımlaşmayla ilgili canlandırma" yaptırabileceklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca 1'er öğretmen adayı ise "hırsızlıkla ilgili hikâye", "akran sorunlarını çözmeye ilgili metin", "çevre kirliliğiyle ilgili metin", "saygılı davranmayla ilgili çalışma" ve "söz alarak konuşmayla ilgili çalışma" şeklinde örnek olayın kullanılabileceği konular hakkında düşüncelerini belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinde kullanılabilecek bir diğer öğretim yöntemi olan dramaya yönelik görüşlerine ise Tablo 8'de yer verilmiştir.

Tablo 8.

Öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinde kullanılabilir öğretim yöntemlerinden dramaya yönelik görüşleri

Ana Temalar	Alt Temalar	Sayı (f)
Dramanın Tanımına İlişkin Görüşler	Canlandırma	21
	Tiyatro	4
	Rol verme	4
	Oyun	2
	Sanat türü	2
	Doğaçlama	2
	Piyas	1
	Taklit etmek	1
	Prova yaptırmak	1
	Dramatize etmek	1
	Gösteri	1
Toplam		40
Dramanın Yöntem Olarak Kullanımına İlişkin Görüşler	Olayı yaşatma ve uygulama	5
	Faydalı ve eğlenceli	4
	Görsel olarak sembolize etme	3
	Öğrenmede etkili bir yöntem	2
	Müzik ve hareketlerle anlatma	2
	Hikâye ve masallarla anlatma	1
	Gruplarla çalışma	1
	Özgüven verici	1
	Eğitici	1
	Basit	1
	Kalıcı	1
Toplam		22

Tablo 8'de yer alan veriler incelendiğinde, öğretmen adaylarının görüşlerinin 2 ana tema altında ele alındığı tespit edilmiştir. Bu temalar "dramanın tanımına ilişkin görüşler" ve "dramanın yöntem olarak kullanımına ilişkin görüşler" şeklindedir. Öğretmen adaylarından 3'ü bu konuda bir fikrinin olmadığını belirtmiştir. Öte yandan "Dramanın tanımına ilişkin görüşler" ana temasında yer alan toplam 40 görüşün 21'i "canlandırma" olup, 4'ü "tiyatro" ve "rol verme", 2'si "oyun", "sanat türü", "doğaçlama" şeklindedir. Ayrıca 1'er öğretmen adayı "piyas", "taklit etmek", "prova yaptırmak", "dramatize etmek" ve "gösteri" şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Dramanın tanımına ilişkin görüşlerden "canlandırma" ile ilgili olarak öğretmen adaylarından Ö26, "Drama bence bir durumu veya olayı canlandırmak anlamına geliyor." şeklinde düşüncelerini ifade ederken; "tiyatro" ile ilgili olarak Ö32, "Drama demek tiyatro demektir. Sınıftan seçtiğim öğrencilerle anlatmak istediğim mesajı tiyatro yaptırarak öğrencilere aktarırdım." diyerek görüşlerini belirtmiştir. Ayrıca "rol verme" temasıyla ilgili olarak Ö34 şunları söylemiştir: "Dramada roller dağıtılarak derste öğreteceğimiz konular anlatılır." Bir diğer tema olan "oyun" ile ilgili olarak Ö13, "Drama denilince aklıma sergilenen bir oyun geliyor. Bu dersin anlaşılması için sık sık kısa oyunlar oynanmasına teşvik ederim." düşüncelerini ifade etmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarından Ö22, "sanat türü" temasıyla ilgili olarak "Bence drama, hayatın sanatla ifade edilme biçimidir." şeklinde, Ö38, "doğaçlama" temasıyla ilgili olarak "Drama bir grup tarafından doğaçlama yapılmasıdır. Öğretmen olsam öğrencilere bir konu verip bunu sahnelemelerini isterdim." şeklinde ve "gösteri" ile ilgili olarak Ö25, "İşlenen dersteki konu gösteriye dökülebilecek tarzdaysa konuyu anlattıktan sonra bu tekniği kullanırdım." şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

"Dramanın yöntem olarak kullanımına ilişkin görüşler" ana temasıyla ilgili öğretmen adayı görüşleri toplam 22 olup, bunların 5'i "olayı yaşatma ve uygulama", 4'ü "faydalı ve eğlenceli", 3'ü "görsel olarak sembolize etme", 2'si "öğrenmede etkili bir yöntem" ve "müzik ve hareketlerle anlatma" şeklindedir. Ayrıca öğretmen adaylarından 1'er kişi "hikâye ve masallarla anlatma", "gruplarla çalışma", "özgüven verici", "eğitici", "basit" ve "kalıcı" şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Dramanın yöntem olarak kullanımına ilişkin görüşlerden “olayı yaşatma ve uygulama” ilgili görüş belirten öğretmen adaylarından Ö11, “Drama yöntemi öğretmenin bir olayı anlatırken o olayı göstererek yani uygulayarak anlatmasıdır. Öğrencilerin olayı yaşatmaları sağlanır.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. “Faydalı ve eğlenceli” temasıyla ilgili olarak Ö26, “Drama bence konuyu ya da dersi daha eğlenceli ve daha anlaşılır kılmak için mantıklı bir yöntem.” şeklinde ve “görsel olarak sembolize etme” ile ilgili olarak Ö5, “Drama olayları görsel olarak sembolize etmektir. Öğrencilerle basit gösteriler yapabilirdim dersin işleyişine göre.” diyerek düşüncelerini belirtmiştir. Bir diğer tema olan “öğrenmede etkili bir yöntem” ile ilgili olarak Ö30, “Çocukların somut işlem döneminde dersleri daha iyi anlamalarını sağlayan bir yöntem olduğunu düşünüyorum.” şeklinde görüşlerini ifade ederken, “özgüven verici” temasıyla ilgili olarak Ö29, “Drama sayesinde sınıftaki üstün zekalı veya daha düşük seviyedeki her çocuk aynı etkinlik içinde mutlu olur. Kendilerini yararlı hisseder ve özgüven kazanır.” derken, “eğitici” temasıyla ilgili olarak Ö14, “Ben dramanın öğrenmede çok etkili bir yöntem olduğunu düşünüyorum. Hem eğlenceli hem öğretici hale gelerek konu çocukların anlayabileceği seviyeye getirilebilir.” şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Öğretmen adayları drama yönteminin ilkökul Hayat Bilgisi derslerinde çeşitli konularda kullanılabilmesine yönelik görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının dramaya yönelik farklı düşünceleri ele alındıktan sonra ise öğretmen olduklarında ilkökul Hayat Bilgisi derslerinde dramayı hangi konularda kullanılacaklarına ilişkin görüşleri Tablo 9’da yer almıştır.

Tablo 9.

Öğretmen adaylarının dramanın Hayat Bilgisi dersinde kullanılabilmesi konularına ilişkin görüşleri

Ana Temalar	Sayı (f)
Kurtuluş Savaşı	2
Tarih	2
Duygular	2
Çevre kirliliği	1
Gezegenler	1
Meyve ve sebzeler	1
Değerlerimiz	1
Toplam	10

Tablo 9’da yer alan veriler incelendiğinde öğretmen adaylarının belirttiği toplam 10 görüş içinde 2’şer öğretmen adayının “Kurtuluş Savaşı”, “tarih” ve “duygular” şeklinde görüş belirttiği, ayrıca 1’er öğretmen adayının “çevre kirliliği”, “gezegenler”, “meyve ve sebzeler” ve “değerlerimiz” konularında dramanın kullanılabilmesini ifade ettikleri tespit edilmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirmede önemli yere sahip kurumlardır. Öğretmen adaylarının aldıkları eğitimin niteliği, temel eğitimin ilk basamağı olan ilkökullardaki eğitimin niteliğini yakından etkilemektedir (Şişman ve Acat, 2003). İlkokullarda okutulan yaşamla iç içe olan derslerden Hayat Bilgisi dersinin işlenmesi konusunda öğretmenlere büyük iş düşmektedir. Yine bu nedenle, eğitim fakültelerinde Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinin nitelikli işlenmesi önem taşımaktadır. Bu amaçla bu çalışmada sınıf öğretmenliği bölümüne yeni başlayan öğretmen adaylarının bu dersin nasıl işlenmesini istediklerine yönelik görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

Bu amaçla Sınıf Öğretmenliği programına yeni başlayan öğretmen adaylarından çeşitli sorular yöneltilerek elde edilen veriler analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının kişisel bilgilerine bakıldığında öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun kadın olduğu ve Anadolu liselerinden mezun olduğu, ayrıca genel olarak bu programı isteyerek seçtikleri tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının genellikle üniversiteye giriş sınavlarında ilk beş tercihlerine girdikleri ve bu programı tercih etme gerekçelerinde ilk sırada puanlarının yetmesi olduğu görülmüştür. Genel olarak bu bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının isteyerek bu bölüme geldikleri tespit edilmiştir.

Yapılan analizler sonucunda öğretmen adaylarının üst sınıflarda alacakları Hayat Bilgisi Öğretimi dersinde neler işleneceğine yönelik görüşlerinin “içerikle ilgili olarak, konuların aktarılış biçimiyle ilgili olarak, hissettirdikleriyle ilgili olarak” şeklinde üç ana tema altında ele alındığı tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının belirttiği görüşlerin büyük çoğunluğunun “günlük, sosyal ve toplumsal yaşantılarla ilgili, genel ve temel bilgiler ile bilginin aktarılışının öğretiminin amaçlanması” temalarında yer aldığı görülmüştür. Ayrıca az

sayıdaki öğretmen adayının derslerin "eğlenceli olması ve sıkıcı olması" konularında görüş belirttikleri de tespit edilmiştir. Gültekin ve Gündoğan-Çöğenli'nin (2014) çalışmasında da bu çalışmayı destekler nitelikte, öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi dersine yönelik, Hayat Bilgisi dersinin kişinin kendisini, öğrenme özelliklerini ve öğrenme sürecini daha iyi anlamasına olanak sağladığını belirttikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmen adayları Hayat Bilgisi dersine yönelik, güncel yaşamla ilişkisi olduğu yorumunda bulunmuşlardır.

Bu çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç da, öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinin nasıl işlenmesini istediğine yönelik görüşlerinin "yöntem ve etkinliklere ilişkin faktörler" ve "dersin içeriğine ilişkin faktörler" olarak iki ana temada ele alındığı belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun belirttiği görüşlerin "günlük hayattan örnekler kullanmak", "ders işlenişine ilişkin uygulama yaptırmak" şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğretmen adayları derslerde mikro öğretim tarzı uygulamaların yapılmasını yerinde bulmaktadır. Ayrıca staj okullarında gözlemler yapılması da onların önemsedikleri konulardan bir diğeridir. Bu bulguları destekler nitelikte Yapıcı ve Yapıcı'nın (2004) çalışmasında da, sınıf öğretmenliği programındaki öğretmen adaylarının Okul Deneyimi dersine yönelik görüşleri alınmıştır. Öğretmen adayları bu dersin yararlı olduğunu, ancak bazı eksikliklerin ve değişmesi gereken noktaların olduğunu ifade etmişlerdir. Uygulamaya yönelik aktivitelerin uygulama okullarında özellikle yer alması konusuna dikkat çekmişlerdir.

Ayrıca bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında ilkökul Hayat Bilgisi derslerinde kullanılabilecek öğretim yöntemlerinden "örnek olay incelemesi ve drama" ile ilgili olumlu görüşlerde buldukları tespit edilmiştir. Örnek olay incelemesiyle ilgili daha çok "günlük yaşamdan örnek vermek ve konuyla ilgili örnek bir durumu anlatmak" şeklinde görüş belirten öğretmen adayları, dramayla ilgili "canlandırma, olayı yaşatmak ve uygulamak, eğlenceli" şeklinde yorumlarda bulunmuşlardır. Öğretmen adayları bu öğretim yöntemlerinin Hayat Bilgisi derslerinde kullanılmasının kendileri ve ileride öğrencileri için yararlı olacağını düşünmektedirler.

Bu nedenle özellikle öğretim derslerinde, öğretim elemanlarının çeşitli yöntem ve tekniklerin sınıf ortamında nasıl kullanılacağına yönelik dersler işleme önem taşımaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalardan Murat, Aslantaş ve Özgan'ın (2006) çalışmasında, Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü'nde görev yapan öğretim elemanlarının sınıf içi etkinlik süreçlerini değerlendirmek için 480 kişiden oluşan öğretmen adayının görüşü alınmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğretim elemanlarının yarısının sınıf içi eğitim-öğretim etkinliklerinde yeterli olurken, diğer yarısının yetersiz olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmanın önerileri arasında da, öğretmen adaylarına iletişim, rol yapma ve öğretim teknik ve materyallerini etkili kullanmaları konusunda eğitim verilmesi yer almaktadır. Ayrıca Akdağ'ın (2009) çalışmasında da, 2005 Sosyal Bilgiler programına yönelik 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğu ders ve çalışma kitaplarını beğenmediklerini ve olumsuz düşüncelere sahip olduklarını belirtmiştir. Derslerdeki, etkinliklere yönelik de olumsuz düşünceleri olduğunu belirten öğrenciler, sadece düz anlatımla ders işlenmesi yerine aktifliği sağlayacak eğlenceli etkinliklerin de olmasını istediklerini ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak Hayat Bilgisi Öğretimi derslerinin işlenmesinden önce öğretmen adaylarının bu derse ve işlenişine ilişkin ön bilgilerini ortaya koymanın, öğretileceklere yönelik öğretim elemanına bilgi veren bir durum olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının derslerin nasıl işlenmesini istediklerine yönelik görüşleri de, öğretim elemanları için ipucu niteliği taşımaktadır. Ayrıca öğretmen adaylarının derslerde kullanılabilecek yöntemlere ilişkin var olan bilgileri, öğretmen olduklarında işleyecekleri derslere ilişkin yönlendirici bir özellik de taşımaktadır.

Teşekkür: Bu çalışma İstanbul Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir. Proje numarası BEK-2017-26484.

KAYNAKLAR

- Akdağ, H. (2009). İlköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler öğretim programının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Konya ili örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 1-14.
- Aksu, H. H. (2008). Öğretmen adaylarının matematik öğretimine yönelik öz-yeterlilik inançları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 8(2), 161-170.
- Alkan, V. (2014). *Hayat bilgisi öğretiminde kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri*. S. Şimşek (Ed.), Sınıf öğretmeni ve adayları için hayat bilgisi öğretimi içinde (ss. 49-74). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Bektaş, M. (2012). *Hayat bilgisi dersinin dünü bugünü*. S. Öğülmüş (Ed.), Hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen el kitabı içinde (ss. 13-28). Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.), Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gültekin, M. ve Gündoğan-Çögeldi, A. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi dersine yönelik metaforik algıları. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(1), 1-18.
- Güven, B. ve Ersoy, E. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi ve sosyal bilgisi öğretim 1 dersine ilişkin öz yeterlik algıları ve bilişsel tutumlarının belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(21), 15-32.
- Kılınç, E. ve Uygun, M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimine yönelik öz yeterlik algıları ile bilişötesi farkındalıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(29), 1-15.
- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. London: Sage Publications.
- Murat, M., Aslantaş, H. İ. ve Özgan, H. (2006). Öğretim elemanlarının sınıf içi eğitim-öğretim etkinlikleri açısından değerlendirilmesi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3), 263-273.
- Öztürk, M. ve Alkış, S. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının coğrafya ile algılamaları. *İlköğretim-Online*, 8(3), 782-797.
- Şahin, Ç. ve O. Y. Kartal, (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 164-190.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen Yeterlilikleri: Modern Bir Söylem ve Retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 63-82.
- Şişman, M. ve Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 235- 250.
- Türkmen, L. (2002). Sınıf öğretmenliği 1. sınıf öğrencilerinin fen bilimleri ve fen bilgisi öğretimine yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 218-228.
- Yapıcı, Ş. ve Yapıcı, M. (2004). Öğretmen adaylarının okul deneyimi 1 dersine ilişkin görüşleri. *İlköğretim-Online*, 3(2), 54-59.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yurdugül, H. (2005). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması, *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* (s.1-6). Denizli: Pamukkale Üniversitesi.

İletişim/Correspondence

Dr. Nur ÜTKÜR
nur.utkur@istanbul.edu.tr